

Chambre des Représentants

SESSION 1969-1970

24 FÉVRIER 1970

PROPOSITION DE LOI

tendant à instaurer un Institut national
de compensation financière et commerciale.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

De nombreuses dispositions légales et autant de règles de procédure permettent aux créanciers de faire reconnaître et de poursuivre leurs droits à l'égard de leurs débiteurs défaillants ou de mauvaise volonté. Il est indispensable que, dans toute société organisée, les relations entre les hommes, quel que soit leur objet, soient régies de telle façon que la primauté de la loi ne soit guère mise en péril ou en doute. Les pratiques commerciales de plus en plus nombreuses n'échappent pas à cet impératif.

Il faut bien reconnaître cependant que le respect des règles établies est parfois ingrat et qu'il conduit dans certains cas à des situations choquantes, voire même iniques. Dès lors, on peut se demander si le recours à la justice, règle de droit, n'est pas rendu parfois illusoire par la force de la réalité qui débouche sur l'injustice.

Peut-on admettre, sur le plan des principes, que tel créancier court le risque d'être déclaré en faillite ou de tomber en déconfiture parce que, par la carence ou la défaillance de son ou de ses débiteurs, il ne peut lui-même faire face à ses propres obligations ?

Peut-on accepter qu'un commerçant, par exemple, dont le total des créances à recevoir dépasse de loin celui de ses engagements, éprouve les plus grandes difficultés à faire face à ses obligations uniquement parce que l'action judiciaire en récupération est lente et onéreuse.

Certes, il existe un mode légal d'extinction des obligations particulièrement rationnel : la compensation. Mais celle-ci n'opère de plein droit qu'en matière civile et dans des conditions aussi strictes qu'étroites.

De plus, elle ne sort d'effets juridiques qu'entre deux personnes à la fois créancières et débitrices l'une de l'autre. Cette compensation ne règle donc que des rapports pécuniaires bilatéraux excluant tout le champ des relations multilatérales et commerciales.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1969-1970

24 FEBRUARI 1970

WETSVOORSTEL

tot instelling van een Nationaal Instituut
voor financiële en commerciële verrekening.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Talrijke wetsbepalingen en procedurevoorschriften maken het de schuldeisers mogelijk hun rechten tegenover hun schuldenaars die hun schulden niet kunnen of niet willen betalen, te doen erkennen en uitvoeren. In een georganiseerde samenleving moeten de betrekkingen onder de mensen, ongeacht de aard ervan, op zulkdanige wijze geregeld zijn, dat de voorrang van de wet niet in het gedrang wordt gebracht noch in twijfel wordt getrokken. Dat geldt ook voor de steeds talrijker wordende handelspraktijken.

Er dient echter te worden toegegeven dat het naleven van de bestaande voorschriften soms ondankbaar is en in bepaalde gevallen aanleiding geeft tot ergerlijke, zo niet onbillijke toestanden. Men kan zich derhalve afvragen of de rechtsregel om een beroep op het gerecht te doen, in sommige gevallen niet illusoir wordt gemaakt door de tot onrechtvaardige toestanden leidende werkelijkheid.

Kunnen wij er principieel mee akkoord gaan dat een schuldeiser gevaar loopt failliet te worden verklaard of in staat van kennelijk onvermogen geraakt, omdat hij door de nalatigheid of de schuld van zijn schuldenaar(s) niet aan zijn eigen verplichtingen kan voldoen ?

Is het b.v. aanvaardbaar dat een handelaar wiens globale vorderingen veel hoger oplopen dan zijn verbintenissen, de grootste moeilijkheden ondervindt om zijn verplichtingen na te komen omdat de invordering langs gerechtelijke weg veel tijd en kosten vergt ?

De wet voorziet weliswaar in een zeer rationeel middel verbintenissen teniet te doen, namelijk de schuldvergelijking, maar deze heeft slechts slechts gelding in civielrechtelijke zaken en onder zeer strikte en enge voorwaarden.

Bovendien zijn er slechts rechtsgevolgen aan verbonden wanneer ze plaats heeft tussen twee personen die wederkerig elkanders schuldenaar zijn. De schuldvergelijking regelt derhalve alleen bilaterale geldelijke betrekkingen, met uitsluiting van alle multilaterale en commerciële betrekkingen.

Il suffit d'évoquer le nombre considérable des factures établies chaque jour pour évaluer l'étendue de ce champ d'action. Il n'est guère possible de donner le nombre exact des factures dressées chaque jour dans notre pays, ni de déterminer parmi elles celui des factures impayées. Mais le nombre croissant et inquiétant de faillites, de protêts ou de procédures de réalisation, est suffisamment éloquent pour ne pas devoir souligner davantage l'importance de la situation.

A l'heure où tout se modernise et se rationalise, où même le barreau suit ce mouvement depuis l'instauration du CREDOC, il paraît judicieux et justifié de mettre en concordance les pratiques commerciales avec les temps nouveaux.

Assainir le domaine très général des procédures de paiements permettra d'assainir en même temps tout le domaine des relations commerciales avec leurs incidences sur le plan social et financier.

Il faut permettre à tous ceux qui font le commerce, au sens large du terme, de pouvoir considérer les montants des factures à recevoir comme de véritables avoirs qui se concrétisent à leurs échéances en les autorisant ainsi à éteindre à due concurrence leurs propres engagements. Toutefois, afin de garantir la réalité des créances, il sera nécessaires que celles-ci soient couvertes par une assurance de crédit qui en consacre la bonne fin.

A la veille de l'instauration de la taxe sur la valeur ajoutée, cette procédure de paiement pourrait en préparer en fait la mise en application si l'on songe aux obligations impératives de tous les assujettis commerciaux.

Ceux-ci devront, en effet, à chaque échéance mensuelle dégager une balance entre les taxes perçues et les taxes acquittées et verser le solde bénéficiaire en faveur de l'Etat. L'établissement de cette balance ne pourra se faire qu'en opérant une ventilation des factures constatant les taxes sur la valeur ajoutée. La plupart du temps, les factures sont payables à terme, c'est-à-dire à 30 jours, 60 jours, fin de mois ou davantage encore. Mais le paiement des taxes revenant au Trésor doit être exécuté en fin de chaque mois. Si on intègre cette obligation fiscale et pécuniaire dans le vaste mouvement de fonds qu'implique toute activité commerciale, de sérieuses perturbations viendront encore s'ajouter à celles que l'on déplore aujourd'hui.

Notre époque, étant désormais, qu'elle le veuille ou non, vouée à la vitesse et à la technique, il importe de saisir cette opportunité pour donner aux mécanismes financiers du commerce une impulsion nouvelle.

C'est pourquoi il est proposé de créer une institution nationale de compensation financière et commerciale.

L'adhésion en qualité de membre de cette institution ne peut évidemment être rendue obligatoire car seule l'importance du volume des opérations à compenser peut être prise en considération.

Chaque membre se verra doté d'un numéro d'affiliation personnel repris sur tous les documents comptables envoyés mensuellement à l'Institut de Compensation. De même, chaque affilié recevra un numéro d'identification de police d'assurance-crédit couvrant les documents à compenser.

Enfin, chaque affilié sera titulaire d'un compte individuel bien identifié qui sera crédité du solde mensuel de la compensation.

La rémunération des services assurés par l'Institut de Compensation sera basée sur un faible pourcentage du montant mensuel des documents comptables ou financiers.

Men kan zich van de omvang van laatsigenoemde relaties enig idee vormen als men bedenkt wat al facturen dagelijks opgemaakt worden. Het is niet mogelijk hier het juiste getal van de dagelijks in ons land opgemaakte, laat staan onbetaalde rekeningen op te geven. Maar het onrustwekkende groeiende aantal faillissementen, protesten en procedures voor invordering laat aan duidelijkheid niets te wensen over, zodat het wel niet nodig is de ernst van de toestand nog meer in het licht te stellen.

Nu alles gemoderniseerd en gerationaliseerd wordt — zelfs de balie gaat die weg op met de instelling van het CREDOC — lijkt het geraden en verantwoord de handelspraktijken met onze eigentijdse methoden in overeenstemming te brengen.

Als men het zeer uitgebreide gebied van de procedures inzake vorderingen saneert, zal men tegelijkertijd de gezamenlijke handelsbetrekkingen met hun sociale en financiële gevolgen kunnen saneren.

Aan al wie handel drijft, in de ruimste zin van deze uitdrukking, moet de mogelijkheid worden geboden het bedrag van de nog niet vereffende facturen te beschouwen als een werkelijk tegoed, dat op de vervaldag de concrete vorm krijgt van een machtiging om de eigen verplichtingen tot het verschuldigde bedrag als voldaan aan te zien. Doch om het werkelijke karakter van dat tegoed te waarborgen, zullen de desbetreffende schuldvorderingen moeten gedekt zijn door een kredietverzekering ten einde de goede afloop ervan te garanderen.

Nu de belasting over de toegevoegde waarde weldra zal worden ingevoerd, zou die vorderingsprocedure in feite de toepassing ervan kunnen voorbereiden i.v.m. de dwingende verplichtingen van alle handeldrijvenden die onder de B. T. W. vallen.

Dezen zullen immers op iedere maandelijks vervaldag een balans moeten opmaken van de ontvangen, resp. de betaalde belastingen, en het batig saldo aan de Staat moeten overmaken. Die balans zal slechts kunnen worden opgemaakt na schifting van de facturen waarin het bedrag van de belastingen over de toegevoegde waarde is opgegeven. Meestal zijn de rekeningen betaalbaar op termijn, d.w.z. op 30 of 60 dagen, eind van de maand of op nog langere termijn. Maar de aan de Schatkist verschuldigde belastingen moeten aan het eind van iedere maand worden betaald. Die fiscale en geldelijke verplichting, gevoegd bij de belangrijke geldbeweging waarmee elke handelsactiviteit gepaard gaat, zal de steeds bestaande moeilijkheden nog vergroten.

Of men het wil of niet, onze tijd wordt beheerst door snelheid en techniek. Het komt er op aan deze gelegenheid aan te grijpen om een nieuwe impuls aan de financiële structuur van het handelsverkeer te geven.

Daarom wordt voorgesteld een nationaal instituut voor financiële en commerciële verrekening op te richten.

Er kan natuurlijk geen sprake zijn van een verplichte toetreding tot dat instituut, want alleen de omvang van de te verrekenen verrichtingen mag als criterium in aanmerking worden genomen.

Aan alle leden zal een persoonlijk lidnummer worden gegeven, dat zal moeten worden aangebracht op alle boekingsbescheiden welke iedere maand aan het Verrekeningsinstituut zullen worden toegezonden. Voorts zal ieder lid een nummer krijgen ter identificering van de kredietverzekeringsspolis waardoor de ter vereffening voorgelegde bescheiden gedekt zijn.

Tenslotte zal ieder lid op zijn naam een individuele rekening hebben, die zal worden gecrediteerd met het maandelijks saldo van de verrekening.

De vergoeding van de door het Verrekeningsinstituut verleende diensten zal worden berekend op grond van een klein percentage van het maandelijks bedrag van de boekings- of financiële bescheiden.

L'utilité et l'actualité de pareille institution ne sont plus à démontrer mais sa réussite ne peut être garantie que si son rayonnement est totalement national.

Analyse des articles.

Article premier.

L'utilité et l'efficacité du système de compensation proposé ne seront réelles que dans la mesure où il serait étendu à l'ensemble du territoire national.

Art. 2.

Les documents comptables ou financiers visés à l'article 2 comprennent en ordre principal les factures à recevoir et à payer, les traites acceptées et domiciliées, les billets à ordre, les avis d'échéance, etc. sans que cette rémunération soit limitative.

Art. 3.

Il paraît opportun de lier la rémunération des services et devoirs rendus par l'Institut national à un pourcentage du montant global des documents comptables ou financiers remis à la compensation.

Art. 4.

L'affiliation à l'Institut national ne peut se concevoir que sous la forme d'une libre adhésion. Toute contrainte dans ce domaine serait inopérante. Par ailleurs, il est indispensable que chaque créance remise à la compensation soit garantie par une police d'assurance-crédit afin d'éviter tout contentieux à leur sujet.

Art. 5.

On ne peut concevoir que le résultat des compensations effectuées se traduise par un solde négatif, l'Institut ne disposant d'aucun titre propre pour contraindre des affiliés à mettre leur compte à jour. De plus, la rémunération prévue en sa faveur ne pourrait, en cas de solde négatif, être efficacement servie.

Art. 6.

Les mêmes motivations que celles de l'article 5 justifient le bien-fondé de cet article.

Art. 7.

Les compensations ne pouvant se faire qu'à due concurrence des montants constatés par les documents comptables remis, elles ne peuvent également se concevoir qu'entre affiliés.

Art. 8.

C'est le but même de l'assurance-crédit de couvrir tout défaut de paiement d'une créance; l'indemnité de sinistre vient en quelque sorte se substituer à la créance elle-même.

Dat een dergelijke instelling nuttig is en op haar tijd komt behoeft geen betoog, maar zij kan slechts op nationaal niveau slagen.

Analyse van de artikelen.

Artikel 1.

Het voorgestelde verrekeningsstelsel zal alleen dan werkelijk nuttig en doelmatig zijn wanneer het voor het gehele land geldt.

Art. 2.

De in artikel 2 bedoelde boekings- of financiële bescheiden omvatten hoofdzakelijk de te innen en de te betalen facturen, de geaccepteerde en gedomicilieerde wissels, de orderbriefjes, de berichten in verband met een vervaldag enz.. Die opsomming is echter niet beperkend.

Art. 3.

Het lijkt wenselijk de vergoeding voor de door het Nationaal Instituut verleende diensten te koppelen aan een percentage van het totale bedrag van de boekings- of financiële bescheiden die ter verrekening worden aangeboden.

Art. 4.

Er kan alleen sprake zijn van een vrije aansluiting bij het Nationaal Instituut. Op dit gebied is dwang truwens nutteloos. Anderzijds moet iedere schuldvordering die ter verrekening wordt aangeboden, gewaarborgd zijn door een kredietverzekeringsspolis ter voorkoming van betwistingen.

Art. 5.

Het is ondenkbaar dat de verrekeningen tot een debetsaldo zullen leiden, omdat het Instituut generlei bevoegdheid bezit om de leden te dwingen hun rekening sluitend te maken. Bovendien zou, bij een debetsaldo, geen vergoeding aan het Instituut kunnen worden betaald.

Art. 6.

Dit artikel is ingegeven door dezelfde beweegredenen als artikel 5.

Art. 7.

Compensatie is alleen mogelijk tussen aangesloten leden, daar ze slechts kan plaatshebben voor de verschuldigde bedragen die blijken uit de overgezonden boekingsbescheiden.

Art. 8.

De kredietverzekering heeft tot doel ieder geval van niet-betaling van een schuldvordering te dekken; de bij wanbetaling uitgekeerde vergoeding komt in zekere zin in de plaats van de schuldvordering.

La destination ne peut donc être qu'identique à la créance déclarée en sinistre.

Art. 9.

Il s'agit ici essentiellement d'une question de pratique et de rationalisation permettant à l'Institut national d'identifier rapidement les documents qui lui sont confiés.

De vergoeding moet dus voor hetzelfde doel besteed worden als de schuldvordering die als niet voldaan wordt aan-gegeven.

Art. 9.

Het gaat hier vooral om een praktische en rationele rege-ling, die het Nationaal Instituut in staat moet stellen snel na te gaan op wie de toegezonden bescheiden betrekking heb-ben.

M. PIRON.

PROPOSITION DE LOI

Article premier.

Il est créé un Institut national de Compensation finan-
cière et commerciale.

Art. 2.

L'Institut a pour objet la centralisation et la compensation de tous documents comptables ou financiers émanant des personnes morales ou physiques affiliées à l'Institut et aux conditions arrêtées par la présente loi.

Art. 3.

La rémunération des prestations assurées par l'Institut est fixée en fonction d'un pourcentage du montant global des opérations traitées. Ce pourcentage sera fixé par le Roi qui déterminera les conditions dans lesquelles il pourra être sujet à révision.

Art. 4.

Toute personne physique ou morale exerçant une acti-
vité de commerce aura la faculté de demander son affilia-
tion à l'Institut national de Compensation financière et
commerciale, à la condition de justifier au préalable, de la
souscription d'une police générale d'assurance-crédit garan-
tissant la bonne fin des créances remises aux fins de com-
pensation.

Seules, les polices d'assurances émanant de compagnies
agréées seront prises en considération.

Art. 5.

Les créances et les dettes constatées par les documents
comptables ou financiers seront compensées à due concu-
rence et ne pourront jamais laisser subsister qu'un solde
positif ou neutre.

Le solde positif sera versé à un compte courant ouvert
au nom de l'affilié et dont il pourra disposer sous la dou-
ble réserve prévue à l'article 6.

Art. 6.

Le compte courant ouvert au nom de chaque affilié devra
toujours être créditeur à concurrence d'un montant suffi-

WETSVOORSTEL

Artikel 1.

Er wordt een Nationaal Instituut voor financiële en com-
merciële verrekening opgericht.

Art. 2.

Het Instituut heeft tot doel alle boekings- en financiële
bescheiden die uitgaan van bij het Instituut aangesloten
rechtspersonen of natuurlijke personen die de in deze wet
gestelde voorwaarden vervullen, te centraliseren en te ver-
rekenen.

Art. 3.

De door het Instituut verleende diensten worden vergoed
op grond van een percentage van het totale bedrag der
verrichtingen. Dit percentage wordt vastgesteld door de
Koning, die bepaalt onder welke voorwaarden het kan
worden herzien.

Art. 4.

Iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die een han-
delsactiviteit uitoefent, kan om aansluiting bij het Nationaal
Instituut voor financiële en commerciële verrekening ver-
zoeken op voorwaarde dat hij vooraf bewijst dat hij een
algemene kredietverzekeringpolis heeft onderschreven waar-
door de goede afloop van de ter verrekening aangeboden
schuldvorderingen wordt gewaarborgd.

Alleen de verzekeringspolissen van erkende maatschap-
pijen komen in aanmerking.

Art. 5.

De uit de boekings- of financiële bescheiden blijvende
schuldvorderingen en schulden worden tegen elkaar ver-
rekend, derwijze dat het saldo alleen batig of neutraal
mag zijn.

Het batig saldo wordt gestort op een rekening-courant
die op naam van de aangeslotene wordt geopend en waar-
over hij mag beschikken onder het dubbele voorbehoud
waarvan sprake in artikel 6.

Art. 6.

De op naam van elk lid geopende rekening-courant moet
altijd een batig saldo aanwijzen ten belope van een bedrag

sant pour couvrir, d'une part, le montant mensuel des primes d'assurances couvrant les créances présentées à la compensation et d'autre part, le pourcentage des rémunérations destiné à l'Institut national.

Art. 7.

Les opérations de compensation ne pourront se faire qu'entre les personnes physiques ou morales dûment affiliées à l'Institut national.

Art. 8.

Lorsque la couverture d'assurance-crédit est appelée à jouer, le montant de l'indemnité sera versé directement au profit du compte de l'affilié assuré.

Le montant ainsi versé sera utilisé en priorité pour réaliser la compensation qui n'avait pu être faite par suite du non-paiement de la créance déclarée en sinistre.

Art. 9.

Tous les documents remis par les affiliés à l'Institut national reprendront les numéros d'affiliation et la référence de la police d'assurance-crédit souscrite.

20 janvier 1970.

dat toereikend is om zowel het maandelijks bedrag van de verzekeringspremies betreffende de ter verrekening aangeboden schuldvorderingen als het voor het Nationaal Instituut bestemde vergoedingspercentage te dekken.

Art. 7.

Verrekeningsverrichtingen zijn slechts mogelijk tussen de bij het Nationaal Instituut aangesloten natuurlijke personen of rechtspersonen.

Art. 8.

Wanneer de door de kredietverzekering gewaarborgde dekking moet worden uitbetaald, wordt het bedrag van de vergoeding rechtstreeks op de rekening van het verzekerde lid gestort.

Het aldus gestorte bedrag wordt bij voorrang aangewend voor de verrekening die wegens de niet-betaling van de als niet voldaan aangegeven schuldvordering niet kon worden verricht.

Art. 9.

Op alle door de leden aan het Nationaal Instituut overgezonden bescheiden wordt het lidnummer en de verwijzing naar de kredietverzekeringsspolis vermeld.

20 januari 1970.

M. PIRON.